



# دکتر اصغر مهدوی

## نوهی امین دارالضرب

### ۱- زندگی‌نامه

استاد من، بقية‌الماضین، دکتر اصغر مهدوی، استاد دانشگاه تهران و نسخه‌شناس معروف، در ۲۲ اردیبهشت ۱۳۸۳ چشم از جهان فروبست. او پسر حاج حسین آقا امین‌الضرب (۱۲۸۹-۱۳۵۱ ق)، نوهی حاج محمدحسن کمپانی - ملقب به «امین دارالضرب» (۱۲۵۰-۱۳۱۶ ق) - و برادر کهنتر زنده‌یاد استاد دکتر یحیی مهدوی و برادر مهتر جناب دکتر حسین مهدوی بود که هر کدام در عالم علم و عمل مقامی معلوم دارند.

اصغر مهدوی، در ۱۲۹۴ در تهران در خاندانی بس متعین که با فرهنگ و اصلاحات فرهنگی و اجتماعی نیز میانه داشت، متولد شد. پس از تحصیلات متوسطه و استفاده از محضر استادانی هم‌چون بدیع‌الزمان فروزانفر (چنان‌که استاد خود به من اطلاع فرمود)، برای ادامه‌ی تحصیل به فرانسه رفت و از پاریس در رشته‌ی اقتصاد سیاسی، درجه‌ی دکتری دولتی گرفت. پایان‌نامه‌ی دکترایش درباره‌ی «دیوان محاسبات ایران» بود.

دکتر اصغر مهدوی در ۱۳۲۷ از فرانسه به ایران بازگشت و در سال ۱۳۳۲ در رشته‌ی اقتصاد سمت استادی یافت.

### ۲- خاطرات: این قافله‌ی عمر عجب می‌گذرد!

دکتر اصغر مهدوی، در سال تحصیلی ۱۳۴۵-۱۳۴۶ در «دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی و اقتصادی» دانشگاه تهران به ما اقتصاد درس می‌گفت و من اگرچه دانشجوی حقوق قضایی بودم و به درس اقتصاد علاقه‌ای نداشتم، به شخص او به دلیل علاقه به مواریت کهن فرهنگی بویژه کتاب‌های خطی ارادت می‌یافتم که تا پایان عمرِ درازش برقرار بود. استاد از نسخه‌ای از دیوان حاج ملأهادی سبزواری در کتاب‌خانه‌اش به من نشانی داد. یاد دارم که به او گفتم: من هم مثل شما نوهی «امین» ام، اما جدّ شما «امین» دنیا و سکه‌ی طلا و جدّ من «امین» دین و شریعت خدا بوده‌اند. در جواب گفت: «عیبی ندارد!» آری، از قسمت نمی‌باید گریخت.

آخرین بار که استاد نودساله را به صحبتی مفصل دیدم، دو هفته پیش از مرگش، یعنی روز چهارشنبه نهم اردیبهشت ۱۳۸۳، در خانه‌ی زنده‌یاد استاد دکتر غلامحسین صدیقی - در مراسم سیزدهمین سالگشت مرگ دکتر صدیقی - بود، چرا که دختر دکتر مهدوی عروس دکتر صدیقی است. یک هفته بعد، یعنی روز پنج‌شنبه ۱۷ اردیبهشت ۱۳۸۳ نیز که محضر مختصر ما در دفتر دایره‌المعارف ایران با ناهار دکتر مهدوی تداخل داشت، وقتی که حضرت آقای فضل‌الله کاسمی دفتر محقّر ما را ترک فرمودند که به ناهار معهود نزد دکتر مهدوی بروند، من مجله‌ای را که در آن مطلبی را از قول دکتر مهدوی نقل کرده بودم، توسط جناب فضل‌الله کاسمی برای استاد فرستادم.

### ۳- آثار و مآثر

آثار مکتوب بازمانده از دکتر اصغر مهدوی عبارتند از:

- ۱- یزد در اسناد امین‌الضرب
- ۲- اسناد تجارت ایران
- ۳- مدارک مربوط به سید جمال‌الدین اسدآبادی (با همکاری استاد ایرج افشار)

۴- سیرت رسول الله؛ ترجمه و انشای فارسی رفیع‌الدین اسحاق بن محمد همدانی (قاضی منطقه‌ی ابرقو در قرن هفتم هجری) از متن عربی سیره‌ی معروف ابن هشام که مرحوم دکتر اصغر مهدوی آن را تصحیح و ویراستاری نموده و با مقدمه‌ای فاضلانه و ممتع و مبسوط منتشر کرد. چاپ اول آن در ۱۳۶۰ از سوی بنیاد فرهنگ ایران و چاپ دوم در سال بعد از سوی انتشارات خوارزمی به بازار آمد. این بنده که خود **شواهد النبوه** ترجمه و انشای عبدالرحمن جامی را که از جهت مضمون و اسلوب شبیه **سیرت رسول الله** اسحاق بن محمد است، تصحیح و ترجمه کرده‌ام، گمان می‌کنم که مهم‌ترین کار علمی استاد فقید احیای همین اثر منثور فارسی بوده باشد؛ شاید در فرصتی دیگر مقایسه‌ی این دو متن منثور بی‌تکلف پارسی را در این باب مقاله‌ای تقدیم کنیم.

### ۴- گمان مبر که به پایان رسید کار مغان!

اولاً، جناب فضل‌الله کاسمی، مژده دادند که استاد ایرج افشار وعده فرموده‌اند که مقاله‌ای در شرح حال دکتر اصغر مهدوی و خاطرات خود از آن مرحوم به ما لطف کنند؛ امیدواریم که خوانندگان قدرشناس **ماهنامه‌ی حافظ** از این فیض عظیم و کرم عمیم محروم نمانند. ثانیاً، برای مقاله‌ی فاضلانه‌ی همکارمان دکتر تکمیل همایون که متن ویراسته‌ی سخنرانی ایشان در مجلس بزرگداشت زنده‌یاد دکتر غلامحسین صدیقی بود، با همه‌ی تلاش به‌علت مفصل بودن مقاله (۸ صفحه) در این شماره جا پیدا نشد. آن مقاله و نیز مقاله‌های محققانه‌ی دیگر استادان از جمله دکتر باستانی پاریزی، دکتر مهدوی دامغانی و دکتر عطاءالله مهاجرانی و... را در شماره‌ی بعدی **ماهنامه‌ی حافظ** منتشر خواهیم کرد. ح. ا. ■